

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ถั่วลิสงเป็นพืชอาหาร และพืชน้ำมัน ที่มีการปลูกอย่างแพร่หลายในเขตร้อนและเขตกึ่งร้อน ถั่วลิสงเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อประเทศต่างๆ ในเอเชีย ได้แก่ อินเดีย จีน พม่า อินโดนีเซีย และไทย (การปลูกและขยายพันธุ์ถั่วลิสงในเขตร้อนที่มีคุณประโยชน์, 2537) เพื่อใช้ประโยชน์เป็นอาหาร ผลิตภัณฑ์น้ำมัน และเพื่อการผลิตโปรตีนต่างๆ ในประเทศไทยมีการใช้ประโยชน์ถั่วลิสงที่หลากหลายโดยสามารถจำแนกได้ 2 แบบ คือ ใช้เพื่อการบริโภค เช่น ต้ม คั่ว ทอด อบ และเคลือบช็อกโกแลต และใช้เพื่อเป็นวัตถุดิบในโรงงานต่างๆ ได้แก่ 1) โรงงานต้ม ตาก หรืออบแห้งทั้งเปลือก โดยมีความต้องการเฉลี่ยปีละ 20,000-25,000 ตัน 2) โรงงานหีบหรือสกัดน้ำมัน มีความต้องการปีละ 12,000 -11,000 ตัน 3) โรงงานถั่วลิสงป่น เพื่อใช้ประกอบผลิตภัณฑ์อาหารต่างๆ และผลิตเพื่อใช้ออบ 4) โรงงานอาหารสัตว์มีความต้องการปีละประมาณ 20,000 ตัน แต่ผลิตได้เพียง 11,000-12,000 ตันเท่านั้น ทำให้ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ(มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มปป.)

ปัจจุบันในประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกถั่วลิสงลดลงอย่างมาก จากสถิติปี 2553 ประเทศไทยพื้นที่เพาะปลูก 183,845 ไร่ ลดลงจากปี 2552 1,557 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 ผลผลิตรวมทั้งประเทศ 45,509 ตัน ลดลง จากปี 2552 177 ตัน หรือร้อยละ 0.39 การที่พื้นที่เพาะปลูกถั่วลิสงลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากถั่วลิสงที่เคยปลูกในที่นา และที่ปลูกแซมยางพาราลดลง เพราะยางพาราเริ่มโต และเกษตรกรบางส่วนเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นทดแทน เนื่องจากให้ผลตอบแทนดีกว่า และภาวะแห้งแล้งทำให้ฝักดิบไม่สมบูรณ์ ผลผลิตภายในประเทศลดลงทำให้ปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ ต้องนำเข้าจากเพื่อนบ้าน โดยสถิติการนำเข้าถั่วลิสงตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปี 2552 เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 30,000 ตัน และมูลค่าการนำเข้าไม่น้อยกว่า 400 ล้านบาท ในประเทศไทยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ จังหวัดลำปาง ด้วยพื้นที่ 26,914 ไร่ ผลผลิตรวม 6,097 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 227 กก./ไร่

จังหวัดลำปางมีการปลูกถั่วลิสงกันมาช้านาน นับได้ว่าถั่วลิสงเป็นพืชพื้นเมืองดั้งเดิมของจังหวัดลำปางโดยมีการเพาะปลูกในทุกอำเภอ เกษตรกรมีการเพาะปลูกโดยวิธีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ทำให้ผลผลิตที่ผลิตได้ไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากเกษตรกรยังยึดวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม ทำให้การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตไม่แพร่หลาย โดยผลผลิตถั่วลิสงในจังหวัดลำปางเฉลี่ยอยู่ที่ 227 กก./ไร่ ซึ่งน้อยกว่าหลายๆจังหวัด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

ปัจจุบันกรมวิชาการเกษตรมีการนำเทคโนโลยีที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาถั่วลิสง ถ่ายทอดสู่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยการทำแปลงทดสอบ การออกคลินิกเกษตรกรเคลื่อนที่เพื่อถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรและแก้ไขปัญหาในด้านการผลิต เพื่อให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้เพิ่มผลผลิต ถึงแม้ว่าจะมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง แต่ผลผลิตของเกษตรกรยังไม่มากเท่าที่ควร อีกทั้งเทคโนโลยีบางด้านเกษตรกรไม่ยอมรับ เช่น ด้านการเตรียมดินและการปลูก เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสง จ.ลำปาง เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรค แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะของการนำเทคโนโลยีไปใช้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการทำงานของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ของเกษตรกรที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสง จ.ลำปาง
- 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ตลอดจนข้อเสนอแนะ ของการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสง จ.ลำปาง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถนำข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการวางแผนปรับปรุงการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในพื้นที่ จังหวัดลำปาง และพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

1.4 สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจัยทางด้านพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร

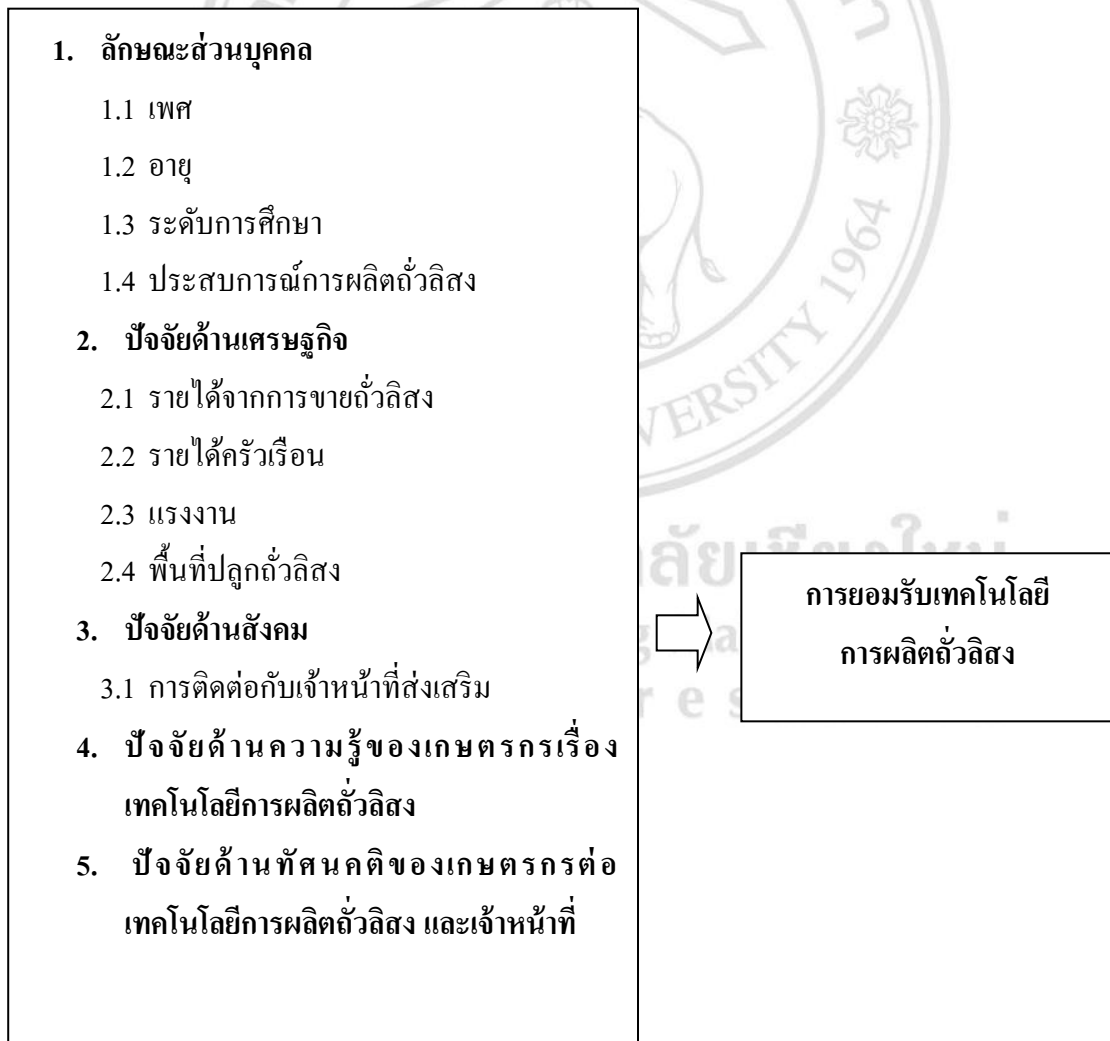
1.5 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในพื้นที่จังหวัดลำปางที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากกรมวิชาการเกษตร จำนวน 154 ราย

1.6 กรอบแนวความคิด (Conceptual Framework)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)



1.7 นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในพื้นที่ จังหวัดลำปาง ที่ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากกรมวิชาการเกษตร โดยผ่านทาง การออกหน่วยคลินิกเกษตรเคลื่อนที่

เทคโนโลยี หมายถึง วิธีการ เทคนิคในการปลูก การดูแลรักษาต้นถั่วลิสง ซึ่งเป็นความรู้และวิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามวิธีของกรมวิชาการเกษตร เพื่อให้ผลผลิตของเกษตรกรเพิ่มขึ้น

การยอมรับเทคโนโลยี หมายถึง การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากที่ได้รับความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง ที่ถูกต้องและเหมาะสม เริ่มจากการเตรียมพื้นที่ปลูก การเลือกและเตรียมเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก การจัดการธาตุอาหาร โรคที่สำคัญของถั่วลิสงและการป้องกันกำจัด แมลงและศัตรูถั่วลิสงและการป้องกันกำจัด โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะค่อยๆเปลี่ยนไปตามลำดับขั้นตามกระบวนการยอมรับ โดยเริ่มตั้งแต่รับทราบ สนใจ ประเมินผล ลองทำ จนถึงเกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติ

ความรู้ของเกษตรกร หมายถึง สิ่งที่เกษตรกรได้เรียนรู้จากการที่มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ ทดสอบหรือไปถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้ความรู้ หรือได้รับความรู้จากผู้อื่นในพื้นที่นั้นๆ

ทัศนคติของเกษตรกร หมายถึง ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงที่ถูกต้องและเหมาะสมของกรมวิชาการเกษตร เจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved